

Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatında Anı

1. Tıkıştığımız arabada Veliâht Reşat Efendi'nin en büyük oğlu varmış. Reşat Efendi'ye, onun şehzade ve belki adamlarına rastlamak, onlarla selamlaşmak! Onlarla yan yana gelmenin ne demek olduğu konusunda uzun uzun bilgi veren ve o gün beni aşırı bir kuruntuyla konuştığı sanısına düşüren Saffeti Ziya ancak benimle eve girdikten ve bir kahve içtikten sonra yatışabildi. Ben zaten İstanbul'u kuşatmış tehlike ağı içinde, Reşat Efendi tehlikesinin ne önemli bir düğüm olduğuna ilişkin pek çok şey dinlemiştim. Saffeti Ziya'nın kattığı bilgilerle bu tehlikenin önemini büsbütün anlamış oldum. Reşat Efendi'nin arabası geçerken, geçtiği yolda ona rastladınız da bir yan sokağa sapmadıysanız ya da bir dükkâna girdiniz de orada bu adamın hizmetlilerinden birini buldunuz, hele onun hekimlerinden, onun mağazalarından biriyle ilişkiye girdiniz mi artık haftalarca bunun sonuçlarını bekleyerek yaşamanız, uykunuzda sıçramanız gerekirdi.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anı türüne örnektir.
B) Dönemin siyasi ve sosyal şartlarını yansıtmaktadır.
C) Konuşma havası içinde yazılmıştır.
D) Anlatım üçüncü kişi ağızından yapılmıştır.
E) Anlatıma öznellik hâkimdir.
2. Bir akşamüstü, her üçümüz (Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Süleyman Nazif, Abdülhak Şinasi Hisar) Lebonda oturmuş konuşmaktaydık. Bir aralık Abdülhak Şinasi'nin Galatasaray Lisesinde okuyan küçük kardeşi bir şey almak için pastaneden içeri girmişti ve bizim önümüzden selam vererek geçerken ağabeyi ona: "Geliniz, sizi Süleyman Nazif Beyefendi'ye takdim edeyim." demişti. Bunun üzerine üstat şaşkın bir adam tavrıyla Abdülhak Şinasi'ye dönüp şu sözü söylemişti: "Azizim Şinasi Bey! Sizin ağızınızdan hiç 'sen' hitabı çıktığı vaki değil midir? Görüyorum, küçük kardeşinize bile siz diye hitap ediyorsunuz." Biraz durduktan sonra gülererek ilave etmişti: "Kuzum! Siz Paris'te bulunduğunuz zaman Sen Nehri'ne de Siz Nehri mi dersiniz?"

Bu parçanın türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anı
B) Otobiyografi
C) Fıkra
D) Edebî tenkit
E) Makale
3. Anılarla - - - - türünü birbiriyle karıştırmamak gerekir. Anılarda yazarlar şahit oldukları ya da duydukları olayları anlatırken bu türde genel olarak kendi özel yaşamlarından, duygu ve eğilimlerinden söz ederler. Başka bir deyişle bu türde yazarın kendi özel dünyası daha ağır basar.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) otobiyografi
B) biyografi
C) sohbet
D) deneme
E) fıkra

4. İstanbul'a döndüğümüz vakit on üç yaşındaydım. Serrez'den ayrılırken beni en çok sevindiren şey istediğim kitaplara kavuşma olanağının artık gerçekleşmesiydi. Gündemdekilerden başka babamdan kopardığım bütün paraları Babıâli Caddesi'ndeki Kitapçı Kirkor Efendi'ye verirdim. O bana Ahmet Mithat Efendi'nin bütün eserlerini sattı. Benim de bir kitaplığım olmuştu. Ciltsiz durumlarıyla birbirlerine dargın gibi dizilmeleri pek zor olan bizim Türkçe kitapları, kitaplığımın boş raflarına âşıkça bir özenle dizip karşılıklarına geçer, mutlulukla kendimden geçercesine uzun uzun seyredirdim. Rafların boş tarafları içime derin bir sıkıntı verirdi. Kitapların irili ufaklı, düzensizliğine de üzülürdüm. Beyazıt'ta Mürekkepçiler Çarşısı'ndaki Ciltçi Sait Efendi, kırmızı meşin üzerine yaldızlı en iyi ciltleri gerçi beş kuruşa yapıyordu ama hem kitap alabilme hem onları ciltlemek küçük bir öğrencinin dar bütçesi için çözümlenmesi en güç sorundu.

Bu parçanın yazarı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İstanbul'a ilk defa gelmektedir.
B) Hedefi, Ahmet Mithat Efendi'nin romanlarını okumaktır.
C) Yazar olmak istemektedir.
D) Babıâli caddesindeki azınlıklardan kitap almayı tercih etmektedir.
E) Harçıklarının tamamını kitap almak için kullanmaktadır.
5. Servetifünun sanatçıları ve bunların yazdığı eserlerde II. Abdülhamit Dönemi'nin izleri görülür. Bu dönemde sanatçıların Meşrutiyet ve Batı dünyasına açılmayla ilgili umutları azalmış, uzun süren sansür uygulamaları bu dönem sanatçılarında olumsuz duygular uyandırmıştır. Bu durumdaki sanatçılar toplumsal konulardan uzak durmayı tercih etmişlerdir. Kuşku yaratacak hiçbir eyleme kalkışmamışlar; yeteneklerini sakıncası olmayan, zararsız bir edebiyat oluşturmak için kullanmışlardır.

Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geniş halk kitleleri Servetifünun sanatçılarını anlayamamıştır.
B) Dönemin siyasi ortamı, Servetifünun sanatçılarının sanat anlayışının şekillenmesinde belirleyici olmuştur.
C) Servetifünun sanatçıları Türk edebiyatının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.
D) Servetifünun sanatçıları eski edebiyatın nazım şekillerini kullanmayıp yeni şekiller denemişlerdir.
E) Servetifünun sanatçıları sanat anlayışının ve zevkinin bireysel konularla oluşacağını düşünmüşlerdir.

Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatında Anı

6. Gazeteci ve politikacı kimliği olan Hüseyin Cahit Yalçın'ın aynı zamanda İttihat ve Terakki Partisi üyesi, hatta parti- nin sözcüsü olması, - - - - adlı anı kitabının değerini daha da artırır. Odaklandığı başlıca konular arasında İttihat ve Terakki Partisi'nin idealizmi; eski ve yeni çatışmaları; re- form denemeleri; azınlıkların yıkıcı faaliyetleri; parti kav- gaları; iç isyanlar; Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarında Osmanlı politikası yer alır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangi- si getirilmelidir?

- A) Edebî Hatıralar
B) Siyasi Anılar
C) Saray ve Ötesi
D) Matbuat Hatıraları
E) Bir Acı Hikâye

7. Yazarının kendisini tanıyıp anımsamaya başladığı üç dört yaşından yola çıkarak 1909 Nisanına kadarki süreci anlat- maktadır. Bazı araştırmacılara göre Abdülhamit Devri sanat ve edebiyat hayatının önemli bilgilerini içermektedir. Eser- de özellikle dönemin İzmir ve İstanbul'unun edebiyat, sanat ve toplum hayatı gibi birçok önemli husus zengin, zarif ve sanatkârane bir üslupla değerlendirilmiştir. Bu eser, birçok edebiyat araştırmasında kaynak olarak kullanılagelmiştir.

Parçada sözü edilen yazar ve eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hüseyin Cahit Yalçın - Hayat-ı Muhayyyel
B) Hüseyin Cahit Yalçın - Edebî Hatıralar
C) Halit Ziya Uşaklıgil - Kırk Yıl
D) Mehmet Rauf - Edebî Hatıralar
E) Halit Ziya Uşaklıgil - Kırık Hayatlar

8. Sonra en sıcak haftaları geçirmek için uzayan bir kala- balıkla gittiğimiz yaylayı... Yolda gece bizi durdurup bir kulübede barınmak zorunda bırakan sağanağı... Katırları yokuştan aşağıya yuvarlayan su baskını... Sürücülerin bağırışıp çağrışmalarını... Ertesi sabah serinlikte, hiçbir şey olmamışçasına sürdürülen yolun ilerisinde bizi kar- şılayan orman kokusunu... Bütün ayrıntılarıyla ve değerli bir anı armağanı, bir anı armağanı ki, üstünde siyah bir yas tülü de var, özenmesiyle içimde saklıyorum. Bahtsız Serez! Bana o denli yakın gelen bu Serez kenti şimdi biz- den o kadar uzak ki (artık) onu anımsamamak istiyorum.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarihsel gerçeklerin öğrenilmesine katkı sağlamıştır.
B) Hayat hikâyesi, kişisel yargılar ve yorumlarla anlatıl- maktadır.
C) Yazar belleğinde iz bırakmış bir olayı anlatmaktadır.
D) Geçmiş, birinci kişi ağzından anlatılmaktadır.
E) Parçadan tarihcilere ışık tutacak verilere ulaşılamaz.

9. Gedikpaşa Tiyatrosu... On on iki yaşında bir çocuğun kav- ram ve kapsam çerçevesine orada seyredilen oyunların nasıl bir etki yapmış olabileceğini kestirmek zor değildir. Anlar mıydım? Elbette değil. (I) Ama genel etkinliği baki- minden bu tiyatrodan geçirdiğim gecelerin kavrayışım ve duygulanmamın üzerinde pek derin bir izi olduğunda kuş- ku yoktur. (II) Uzun yılları aştıktan sonra o sanatçılardan arta kalanlar, kazaya uğramış bir yıkıntı hâlinde İzmir'e ge- lip de beni yirmi yaşlarında buldukları zamanla aynı ope- retleri ilk oynadıkları zaman arasındaki süre; sanki silinmiş ve kopuk zincirin halkaları, eklendikleri noktayı belli etme- den yeniden birleşmiş oldu.(III) Mevlâna'nın Mesnevi'sinin her gece en yürekten bağlı bir okuyucusu, Şirazlı Hafız'ın baştan başa okuyup ezberlemiş olan babamın bu tiyatro merakını sonraları kendi kendime çözümlendiğimde bunu hiç şaşkınlıkla karşılamadım. (IV) Onda Doğu edebiyatına Doğu düşüncesine aşırı bir bağlılık vardı.

Bu parça üç paragrafa ayrılmak istenirse ikinci ve üçüncü paragraf aşağıdakilerin hangisi ile başlar?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) II ve IV. E) III ve IV.

10. Okula öğretim yılının sonlarına doğru girmiştim. Sınavlar başlamak üzereyken bir gün sınıfa odacılarından biri girdi:

— Saraçhaneli Halit Efendi! diye seslendi.

Beni müdür istiyormuş. Gittim. Müdür:

— Halit Efendi, sen bu sınıfa yeni geldin. Bu yıl sınıvla- ra girmeyeceksin. Yarından itibaren eve gidiyorsun. Ken- di kendine çalışacaksın. Yaz dinlenmesinden sonra seni yine bu sınıfa alacağım. Bunu senin iyiliğin için düşündüm. Evde de öyle söylersin. Sınıfta kimseye bundan söz etme!

Sınıfta zaten hiç kimseye arkadaş olmaya vakit bulama- mıştım.

Kimseye bir şey söylememek pek kolay ancak bunu ev- dekilere anlatabilmek zor olacaktı. Bu zorluğu nasıl atlattım pek anımsayamıyorum.

Bu parçayla ilgili,

- I. Öznelik ağır basmaktadır.
II. Sanatlı, ağır bir dil kullanılmıştır.
III. Tartışmacı anlatım biçimi kullanılmıştır.
IV. Geçmişte yaşanan bir olay dile getirilmiştir.

çıkarmalarından hangisi yanlıştır?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III.
D) II ve III. E) III ve IV.

